

Maailman ympäri ja vähän muutakin — lyhyt katsaus Mythos ry:n 40-vuotiseen historiaan

Anna Lindfors ja Mai Joutsalainen
Helsingin yliopisto

Helsingin uskontotieteen opiskelijoiden ainejärjestö Mythos ry juhli 12.12.2012 40-vuotista taivaltaan Agrokseenmäen holvikellarissa liki kuudenkymmenen hengen voimin. Ainutlaatuisen tilaisuuden kunniaksi Mythos katsastaa nykyisten aktiiviansa kynien turvin historiaansa. Neljäänkymmeneen toimintavuoteen on mahtunut kaikkea mahdollista: yliopistouudistuksia, vaihtuvan vilkasta ja vaihtuvanimistä julkaisutoimintaa, kävelyretki Kiinassa, akateemisia keskusteluja ja opiskelijaelämää. Moni tarina säilyneekin vain toimijoiden muistoissa, mutta seuraaville sukupolville on jäänyt kasa Mythoksen julkaisuja, johon pohjaamme tämän katsauksen. Lehtien ja muiden julkaisujen sekä tiedotteiden (joita allekirjoittaneilla on vuosilta 1974–2001) lisäksi materiaalinamme toimivat Itä-Suomen ja Turun yliopistojen dosentin Teuvo Laitilan ja Helsingin yliopiston professorin René Gothónin haastattelut. Tässä katsauksessa tarkastelemme ainejärjestön toimintaa ja kehitystä julkaisutoiminnan kautta sekä siitä näkökulmasta, miten Mythos on pyrkinyt vaikuttamaan oppiaineen kehitykseen ja opetukseen.

Perustaminen ja suhteet muihin opiskelijajärjestöihin

Mythos, joka on ottanut aktiivisesti kantaa Helsingin yliopistossa annettuun opetukseen ja toiminut ahkerasti edustamiensa opiskelijoiden aktivoimiseksi, sai alkunsa vuonna 1972. Kuten yhden Mythoksen kolmesta perustajajäsenestä, professori René Gothónin, tarina kertoo, kaikki alkoi parisängystä. Yhdessä Hannu Kilpeläisen, Markku Pyysiäisen ja muiden uskontotieteen opiskelijoiden kanssa Gothóni päätti perustaa historiallis-kielitieteellisen osaston opiskelijoille oman ainejärjestön. Uuden ainejärjestön tarkoituksena oli ajaa opiskelijoiden etua, tuoda saman aineen opiskelijoita yhteen ja saada historiallis-kielitieteellisen osaston opiskelijoille pääaineen opinto-oikeus uskontotieteessä. Viimeinen tavoite toteutuikin vuonna 1973 historiallis-kielitieteellisten opiskelijoiden saadessa täyden pääaineen opinto-oikeuden. Virallinen järjestäytymiskokous pidettiin 12.12.1972. Paikalle oli kutsuttu opiskelijoita sekä uskontotieteen jaosto. Kokouksen äänestyksen tuloksena 10 kannatti virallisen etujärjestön perustamista, yksi henkilö äänesti epävirallisen ainejärjestön puolesta ja yksi arpa oli tyhjä. Teologian ylioppilas Byskata ehdotti epävirallisen opiskelijaneuvoston perustamista, sillä hänen mukaansa TYT (Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys) ajoi jo uskontotieteen opiskelijoiden etuja. Perustamispöytäkirjaan Byskata jätti eroavan mielipiteensä. Rekisteriin Mythos ry pääsi aatteellisena yhdistyksenä vuonna 1974 ja vielä 1979 muuna yhdistyksenä.

Muista opiskelijajärjestöistä juuri suhde TYT:iin on yksi näkyvimmistä. Vaikka Mythos on vaikiinnuttanut asemansa, edelleen jatkuvassa kahden tiedekunnan välisen oppiaineen tilanteessa rajakiista voisi olla mahdollista. Riitelyyn eivät järjestöt ole kuitenkaan lähteneet, mutta epäilyt siitä, saavuttaako Mythos teologisessa tiedekunnassa opiskelevia uskontotieteilijöitä sekä pohdinnat teologisen ja humanististen uskontotieteilijöiden suhteista heräävät välillä ainejärjestön piirissä. TYT:n tärkeää asemaa Mythoksen toiminnassa kuvaa järjestön nykyisen hallituksessa istuva TYT-vastaavan pesti.

Ulkosuhteita Mythos on harrastanut TYT:n lisäksi erityisesti kansantieteilijöiden ja folkloristien ainejärjestön Nefan ja Turun uskontotieteen ainejärjestön Nirvanan kanssa. Yhteistyö Nefan kanssa sai alkunsa jo vuonna 1977 ja on jatkunut siitä lähtien. Nykyään Mythos järjestää Nefan kanssa yhteiset fuksiaisets ja on tavannut myös järjestää yhteisiä illanistujaisia. Teuvo Laitilan mukaan syksyllä 1980 oli aikeessa perustaa kulttuurintutkijoiden yhteinen yhdistys, mutta se ei saanut tulta alleen. Nykyään eri kulttuurien opiskelijoiden välistä yhteistyötä on pyritty herättämään Maailman kulttuurien laitoksen ainejärjestöjen yhteisellä toiminnalla, jota ainakin syksyllä 2012 järjestetyt sitsit edustivat.

Julkaisut ja toiminta

Yhdestä eroavasta äänestä huolimatta Mythos siis aloitti toimintansa. Ensimmäinen ainejärjestölehti oli Mythos-tiedote, joka julkaistiin 1974. Tiedote käsitteli pääasiassa tuoretta ainejärjestöä ja organisaation toimintaa. Tiedotteita julkaistiin alkuaikoina ahkerasti, ja sisältöön tuli myös kantaaottavampaa materiaalia. Julkaisuilla oli vuosien varrella monia nimiä, kuten Kvasimyytti, Numinööri sekä Ikuisuuskyseymys. Vuonna 2001 julkaistiin Ikuisuuskyseymyksen Retrospektiivi-numero, jossa onnistuneesti käytiin läpi julkaisujen historiaa ja vuosikymmenten tapahtumia sekä merkittäviä kirjoituksia. 1990-luvulla Mythoksen julkaisutoiminta kohtasi hetkellisen kuoleman. Muutaman vuosikymmenen alkuvuosien jälkeisten numeroiden jälkeen lehti heräsi jälleen vuosikymmenen lopussa Numinööri-nimellä.

Vuosisadan vaihtumisen jälkeen lehti on jatkanut satunnaista ilmestymistään vaihtaen nimensä Mynthokseksi 2000-luvun puolivälin jälkeen. Lehdet ovat vuosikymmenten läpi olleet varsin vapaamuotoisia, sisältäen kaikkea runoista, anekdooteista ja kurioositeeteista esseelyhennyksiin ja uskontotieteellisesti kiinnostavien aiheiden esittelyyn sekä yliopistoa ja opiskelijaelämää ruotiviin ja kritisoiviin kirjoituksiin. Kiinnostavana piirteenä on läpi vuosien kulkenut lehden myöhästymisen aikataulustaan sekä opiskelijoiden painostaminen kirjoittamaan tärkeään lehteen, joka kiireisinä vuosina keräsi lähinnä Mythoksen hallituksen panoksen. Monille ainejärjestöille lienee tullut tutuksi tämä tilanne, joka kiteytyy osuvasti Mythos-tiedotteen nimikilpailuun, jonka surullinen tulos ilmoitettiin vuoden 1975 toisen tiedotteen pienessä uutisessa: yhtään ehdotusta ei ollut saapunut toimitukselle.

Lehtien lisäksi Mythoksella on oma julkaisusarjansa. Tähän sarjaan kuuluivat mm. Aino-Maija Hiltusen, Petteri Koskikallion ja Teuvo Laitilan toimittama Bibliografia Helsingin yliopiston uskontotieteen opinnäytteistä 1970–1983 (Mythos r.y:n julkaisu, 1) sekä Henrika Ringbomin ja Aino-Maija Hiltusen toimittama Mythos ry:n Kiina-raportti 1985 (Mythos ry:n julkaisu n:o 2). Bibliografioita on toimitettu useampi ja niiden lisäksi ennen verkkotietokantoja myös luettelot kurssikirjoista keräsivät suosiota. Kari Mikko Vesalan kirjoittama ja Mythoksen kustantama teos on aikanaan toiminut myös pääsykoekirjana. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että useampi julkaisu kulkee tittelillä Mythoksen julkaisu nro 1.

Opiskelijajärjestöjen bileimagoa vakavampaa toimintaa edusti myös Mythoksen vuonna 1977 järjestämä vastakulttuurikollokvio, jonka tarkoituksena oli tuoda esille uskonnollisen kentän moninaisuutta. Tilaisuuteen osallistui erilaisten vastakulttuurien eli vaihtoehtoisten uskonnollisten yhteisöjen edustajia sekä tietysti opiskelijoita. Seuraavana vuonna järjestettiin Mielen-terveys ja yhteisö –kollokvio yhdessä psykologian opiskelijoiden kanssa. Perinnettä jatkoi keskustelua herättänyt Syntymä, seksuaalisuus, kuolema –kollokvio vuonna 1980. Materiaalien vähyydestä johtuen emme tiedä saiko suosittu akateeminen keskusteluperinne jatkoa tulevana vuosikymmeninä. Nykyään opiskelijoita informatiivisiin ja keskusteleviin iltamiin kerää noin neljä kerta vuodessa järjestettävät BuddhaBarit.

Tärkeässä osassa Mythoksen toimintaa jo järjestön alkuajoista ovat olleet suhteet oppiaineen henkilökuntaan. 1970-luvulta asti jatkuneet oppiaineen henkilökunnan ja opiskelijoiden väliset laitoskokoukset ovat olleet tärkein henkilökunnan ja opiskelijoiden välinen viestintäkanava. Näiden nykyään Musteina tunnettujen kokousten lisäksi Mythos on tasaisin väliajoin kerännyt jäseniltään ja muilta opiskelijoilta opetusta koskevaa palautetta, jota oppiaineen henkilökunta on halutessaan voinut hyödyntää. Ainejärjestön alkuajoilta on säilynyt Mythoksen opetuskeskusteluyhdistys, jossa opiskelijoiden mielipiteitä kurssista kyseltiin kaksipuoleisella lomakkeella. Mielipiteiden kartoitus on säilyttänyt asemansa Mythoksen ja oppiaineen yhteistyössä kautta Mythoksen historian ja opiskelijoiden mielipidettä on kyselty palautteenkeruujärjestelmällä useampaankin otteeseen.

Aina yliopistoon vaikuttaminen ei ole ollut ruusuista. Teuvo Laitilan mukaan Mythos kommentoi ja kritisoikin 1970–1980 –lukujen taitteen opintouudistusta sekä tutkintouudistustyöryhmässä että Mythos-lehdessä. Kannanotoilla ei kuitenkaan Laitilan muistin mukaan ollut vaikutusta. Sen sijaan oppiaineen kurssien peruutukset, jotka vuoden 1977 neljännen Mythos-tiedotteen mukaan pyörivät jopa 50 prosentissa, vähenivät 1980-luvulle tultaessa. Vaihtelevan menestyntä vaikuttamispyrkimystä edustaa myös Mythoksen kannanotto 2000-luvulla yhden peruskurssin kirjan vaihtamisesta. Kyseinen Ninian Smartin maailmanuskontojen käsikirja on edelleen opetusohjelmassa, vaikka se hetkellisesti saikin vierelleen suomalaisten tutkijoiden teoksen.

Muussa toiminnassa Mythos on kunnostautunut erityisesti ulkomaille suuntautuneiden opintomatkojen allalla. Yksi ensimmäisistä opintomatkoista tehtiin Murmansiin vuonna 1978.

1985 järjestettiin pitkään suunniteltu Kiinanmatka, joka oli kestoltaan neljä viikkoa. Kiinaan matkustettiin junalla Venäjän halki. Matkat kestivät kaksi viikkoa ja perillä viihdyttiin jäljelle jääneet kaksi viikkoa. Itse matkan suunnittelu aloitettiin jo vuonna 1981, mutta toteutukseen meni vielä vuosia. Mythos toimi yhteistyössä Suomi-Kiina-seuran kanssa, joka hoiti matkan järjestelyn. Matkaa rahoitettiin paitsi opiskelijoiden kukkaroiden pohjaisilla, myös eri tahoilta saaduilla avustuksilla. Suuria ponnistuksia vaatineen Kiinan matkan lisäksi Mythos on matkustanut muun muassa Puolaan, Viroon, Ruotsiin, Latviaan ja Venäjälle. Kirjoitushetkellä viimeisin matka tehtiin vuoden 2013 maaliskuussa etnografisille elokuvafestivaaleille Tartoon ja seuraava on vasta aktiivien unissa.

Tyypillisenä opiskelijajärjestönä Mythos on myös järjestänyt erilaisia juhlia. Perinteiseksi 2000-luvulla on muodostunut joka vapun piknik jatkoineen sekä joulun alla vietettävä henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteinen puurojuhla. Yhtä lailla oppiaineelleen uskollisena vierailu erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa on värittänyt ainejärjestön vuosia. Muun muassa Vanha Valamo sai myyttisiä helsinkiläisiä vieraita vuonna 1977 sekä Uusi Valamo puolestaan vuonna 2010. Myös kulttuuritoiminnassa on pyritty ylläpitämään uskontotieteellistä kiinnostusta ja ainejärjestön tiedetäänkin vierailleen erinäisissä teatterinäytöksissä, katsoneen elokuvia laidasta laitaan ja lukeneen yhdessä myös kurssisuoritusten ulkopuolisia tekstejä yhteinen kiinnostuksen kohde mielessä.

Mythos näyttää säilyttäneen aktiivisen pienen ainejärjestöelämänsä lukuun otamatta yhtä pimeää aukkoa, joka 1990-lukunakin tunnetaan. Ne vähäiset lähteet, jotka tuolta ajalta ovat Mythokselle säilyneet, kertovat hiljaisesta kaudesta. Ikuisuuskymsymys-lehti kuvailee vuosikymmentä otsikolla "1990-luku: kuolema ja ylösnousemus." Varsinkin vuosikymmenen puoliväli vaikuttaa olevan onttoa aikaa, ainakin mikäli lähdemateriaaleihin on luottaminen. Vuonna 1990 ilmestyi kaksi Kvasimyytti-lehteä, joiden tarkoituksena oli tarjota opiskelijoille uutisia, tapahtumaraportteja sekä huhuja. Vuosikymmenen lopulla, tarkemmin 1998, Harri Markkula kirjoitti Numinöösi-lehdessä syitä siihen, miksi laitokselle oli niin haastavaa saada assistentin virkaa. Mythoksen toiminta aktivoitui jälleen 2000-luvulla ja nykyään se pyrkii vastaamaan jäsenistönsä tarpeisiin 13 ihmisen hallituksen voimin.

Lopuksi

Lukiessa vuosikymmenten takaisia lehtiä nykyisen järjestöaktiivin silmään pistää toistuvuus, joka tuntuu niin tutulta nykyisessäkin järjestöelämässä. Opiskelijat eivät lähde aktiivien mielestä tarpeeksi aktiivisesti mukaan aktiviteetteihin, ja kun lähtevät, niin vain nauttimaan juhlista väistäen "nakkeja", järjestämistä; aika on aina lopussa, ja lopulta asiat tehdään kiireessä viime tintaan tai vähän sen jälkeen, yliopistolla ei ole tarpeeksi resursseja ja humanistien työllistymisalajat askarruttavat. Mythos, joka kuluvana opiskeluvuotena on muun muassa pitänyt yllä yhteyttä henkilökuntaan, lähtenyt suunnittelemaan palautejärjestelmää, matkustanut, jär-

jestänyt työelämällä, kirjoittanut omaa lehteä, innostanut keskustelemaan BuddhaBarin siivin ja järjestänyt kulttuuritoimintaa on hyvin lähellä sitä Mythosta, joka sai alkunsa 1970-luvun alkuvuosina.